

Осврт – Дајана Лазаревић

ПЕСНИЧКЕ СЛИКЕ И ЕМОЦИОНАЛНА ВРТЕШКА

(„У част траве“ – Данијел Пиксијадес)

Буди увек песник, чак и у прози.

Шарл Бодлер

Како, као потписница ових редова, већ десет година проучавам књижевност и неретко пишем приказе разноврсних књижевних дела, добро сам се замислила над поетским стваралаштвом Данијела Пиксијадеса. Тим више, над биографијом песника, у којој упознајемо „српског, војвођанског, хрватског и црногорског песника“, притом – словачког порекла. Читаоцима преносим своје утиске и запажања, анализу поезије и њену улогу у савременој српској, а колико видимо – и светској књижевности.

Збирке поезије Данијела Пиксијадеса могу се читати на словачком, српском и енглеском језику. Конкретно, за домаћу читалачку публику могла бих да посаветујем да пронађу четири збирке Пиксијадеса у издаваштву „АЛМА“ у Београду. Свакако, чим је поезија објављена у овој издавачкој кући (уредник – Ђорђе Оташевић), јасно нам је да има одређени „ниво“ и да завређује да буде представљена читаоцима, те овом приликом указујемо на збирке: „Свечаност воде“, „Путоказ ка звијезди“, „Путници на југ“, „Првијенци и остаци“ (све објављене 2017).

Последњих година Пиксијадес може да се похвали и преводима на енглески, немачки, руски и белоруски језик,

а како имамо прилике да сазнамо – тек ће бити превођен на многе друге светске језике. Корак по корак, Пиксијадес „осваја свет“.

Конкретно, обратићемо пажњу на збирку песама „У част траве“, коју сам имала прилике да преводим на белоруски језик, а која је састављена од избора поезије Пиксијадеса из поменутих збирки из издаваштва „АЛМА“. Прво што читаоца погоди, када се упозна са поезијом Данијела Пиксијадеса је визуелни изглед песме – која је сва у „белом стиху“, дакле неоптерећена римом и ритмом – што би рекли – своја. Читати ову поезију значи константно ређати у својој свести богате песничке слике, понекад и противречне, али са одређеном улогом у пространству:

*простором ће кружити повратци и доласци
и нико неће моћи да застане
у умораном колу живота и смрти
(„Преображење“)*

Ко или шта долази у наше животе, а шта је то што одлази? Живот, у поезији Пиксијадеса, изгледа као огромна железничка станица, кроз коју непрекидно пролази један дугачак воз. Тај воз неке ствари, осећања, људе, годишња доба довози и оставља на станици, а неке друге одвози заувек са собом. Тај воз је одвезао детињство и довезао младост, а потом је одвезао младост, да би на станици оставио – зрелост и искуство. Тај воз непрекидно довози и одвози разна драга и мање драга лица, успомене, наде и снове.

Као и сви други песници, Пиксијадес има мотиве смрти у својој поезији, али они никада нису „жалопојке“,

нити су директно изречени или откривени читаоцу, али они се врло често тајновито и скривено представљају читаоцу, јер, горепоменути „воз“ у неком тренутку однесе и самог човека, тачније – његову душу, која наликује на „угашено сунце“. Чини се, да се и након смрти то путовање наставља, али по неким новим пространствима и новим правилима:

*То је остатак угашених сунаца,
лутајуће искре по небу;
још путују и налазе се у свијету.
(„Вијест“)*

Ко регулише та путовања, одласке и доласке? Ако то није сам човек, онда се песник окреће духовности, вери, па је неретка инвокација Бога у поезији Данијела Пиксијадеса. Рекло би се, да то није „узалудно узимање имена Господњег у уста“, већ молитвено, чисто, повиком из душе, која вапи да се приближи Створитељу, оснажи вером своју душу и превазиђе препреке на свом животном путу. Улога Бога, као и мотиви живота, љубави и смрти, нису директно указани, али Он је свеприсутан, са свепосвећеним стиховима, заједнички Отац свега на свету.

*разговарамо с прстима и земљом
једни другима ничице падајућ у наручје
при помисли на Бога
О Боже буди благ с нама
(Дани... Дани*

У свакој песничкој слици јавља се права емоционална вртешка код Пиксијадеса – час љубав, радост и опчињеност, час меланхолија, сумрак и тихи, тешки жал. Радост и опчињеност извиру из добрих људи, лепоте природе, вечних извора који поје и тело и душу. Меланхолија се чини, ипак, чешћим мотивом, градацијом песничких слика се претвара у жал, а он има велики број димензија – од година које су одлетеле у неповрат, птица које више не долећу, увелих цветова...

Ту је љубав посебно скривена категорија, а осим поменуто дубоке љубави према Богу, ту је и песничка емпатија према целом свету, или боље да кажемо – суперемпатија, која може да ствара и уништава, љубав из љубави, експлозија осећања која је немогуће контролисати, а која мењају свет и песника самог:

*У вјетар расипао честице ума,
љубављу палио огањ паликућа,
мржњом давио властиту повијест,
тугом топио срца дивљака,
гријехом измамљивао осмијех одбачених,
само да останем под теретом неба
(„Заштита тијела“)*

Будући да смо анализу почели цитатом Шарла Бодлера, тако ћемо и завршити. Има заједничких тачака у поезији Бодлера и Пиксијадеса, иако се налазе на, рекло би се, различитим песничким равнима. Наиме, како је Бодлер говорио: „Треба бити пијан! И то је једино важно... А чиме? Вином, поезијом, врлином – чиме ти драго. Али буди пијан!“ Тако је и Пиксијадес опијен природом, светом, унутрашњим

бићем човека и свим оним што нас људима чини – поступцима, животним стазама, врлинама и манана. А потом – опијен и поезијом, у коју су се слиле све ове мисли и осећања.

Да ли треба обратити пажњу на поезију Данијела Пиксијадеса? Верујем да треба. Такође и на његову поезију за децу, а напоменула бих превод поеме са словачког језика „Рибица Зорица“, који ћемо у напредним месецима читати из преводачког пера Смиљане Пиксијадес, песникове супруге.

„У част траве“ и у част поезије – живели и животу се радовали!

О АУТОРКИ ОСВРТА

Дајана Лазаревић је рођена 12. марта 1993. године у Шапцу. Завршила је основне (2016) и мастер студије (2017) на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Члан је Удружења књижевника Белорусије од марта 2019. године. Члан Удружења књижевних преводаца Србије од јуна 2020. године.

Пише поезију и прозу и преводи. Круне Дајаниног бављења превођењем свакако су: „У сусрет духу – антологија белоруске хришћанске поезије“ (2019) и „Златна птица – белоруске народне бајке“ (2020), „Наслеђе“ Јанка Купале (2020), а приређивач ових књига је проф. др Иван А. Чарота.

Добила је велики број књижевних награда у земљи и иностранству, њена дела и преводи су објављивана у бројним часописима и зборницима литерарних радова.